

APATTE

INSTITUTO TURISTIKON MEΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΕΥΧΟΣ 7

ΑΘΗΝΑ - ΑΓΚΕΡΕΠΙΟΥ 2018

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

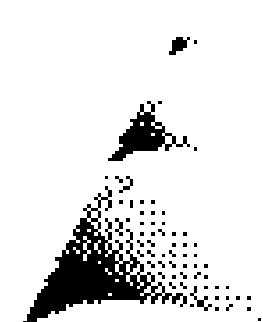
ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 7

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

ISSN: 1791-0064

Έκδοση:

DRATTE

**Δράσεις για την Ανάπτυξη του Τουρισμού
και της Τουριστικής Εκπαίδευσης**

**Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών
(Tourism Research Institute)**

Ζωοδόχου Πηγής 2-4, 10678 Αθήνα

Τηλ: 210 3806877

Φαξ: 210 3808302

URL: www.dratte.gr

Email: info@dratte.gr

Υπεύθυνος έκδοσης: Λαλούμης Δημήτρης

Σύνταξη:

Υπεύθυνος Σύνταξης:

Σύμβουλος έκδοσης:

Υπεύθυνος ύλης:

Μανούσου Μαργαρίτα

Σαραντοπούλου Ιωάννα

Παπαδογούλας Γεώργιος

Επιμέλεια:

Επιστημονικός υπεύθυνος:

Επιστημονικός σύμβουλος:

Καραγιάννης Στέφανος

Λούπα Χάϊδω

Γραμματειακή υποστήριξη:

Ρέκκα Ξανθίππη

Χαραλαμπίδης Κυριάκος

Νομικός σύμβουλος:

Καυκά Αριάδνη

TOURISM ISSUES
TOURISM SCIENCES REVIEW

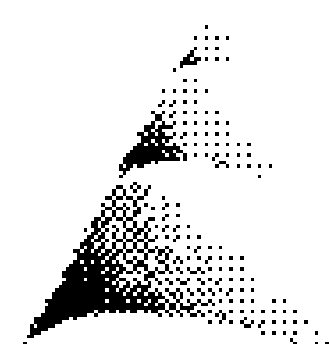

VOL 7

DECEMBER 2008

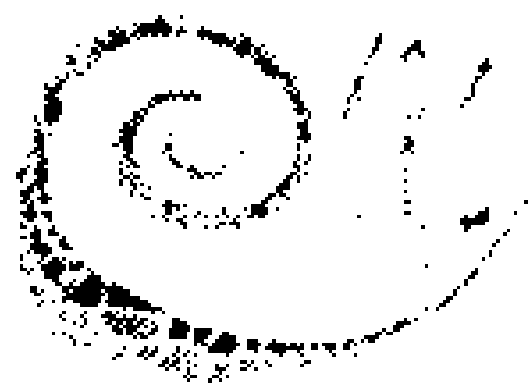
ISSN: 1791-0064

Published by:

OPATTE

Activities for the Development of Tourism and Tourism Education

Tourism Research Institute

2-4 Zoodohou Pigis str, 10678 Athens, Greece

Tel: + 30 210 3806877

Fax: + 30 210 3808302

URL: www.dratte.gr

Email: info@dratte.gr

Editor: Laloumis Dimitris

Executive committee:

Editor in chief:

Manousou Margaret

Editor in charge:

Sarantopoulou Joan

Executive editor:

Papadogoulas George

Scientific Supervision:

Scientific supervisor:

Karagiannis Stefanos

Scientific consultant:

Loupa Haido

Secretariat:

Rekka Xanthippi

Haralambidis Kiriakos

Legal advisor:

Kafka Ariadni

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Επιστημονική Επιτροπή

Αγιομυριανάκης Γεώργιος	<i>Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο</i>
Alexandru Nedelea Stefan cel Mare	<i>University Suceava, Romania</i>
Ανάγνος Νικόλαος	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
Ανδρεοπούλου Ζαχαρούλα	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
Αραμπατζής Γαρύφαλος	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Βαρβαρέσος Στέλιος	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Βενετσανοπούλου Μάρω	<i>Πάντειο Πανεπιστήμιο</i>
Βλησίδης Ανδρέας	<i>Τ.Ε.Ι. Κρήτης</i>
Βλιάφος Σπυρίδων	<i>Πανεπιστήμιο Αθηνών</i>
Γαργαλιάνος Δημήτριος	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Georgopoulos Apostolos	<i>Universitate Wien</i>
Δουβής Ιωάννης	<i>Πανεπιστήμιο Αθηνών</i>
Έξαρχος Γεώργιος	<i>Τ.Ε.Ι. Σερρών</i>
Ευθυμιάτου Πουλάκου Αντωνία	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Halimi Ghaleb	<i>American University of Beirut</i>
Henning Gerhard	<i>University of Applied Sciences of Düsseldorf</i>
Καραγιάννης Στέφανος	<i>Τ.Ε.Ι. Λαμίας</i>
Καραμέρης Αθανάσιος	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
Λάζος Κωνσταντίνος	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
Λαλούμης Δημήτρης	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Μαύρος Κωνσταντίνος	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Μοίρα Πολυξένη	<i>Τ.Ε.Ι. Πειραιά</i>
Μυλωνόπουλος Δημήτριος	<i>Τ.Ε.Ι. Πειραιά</i>
Παπαγεωργίου Κωνσταντίνος	<i>Γεωπονική Αθηνών</i>
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος	<i>Πανεπιστήμιο Κρήτης</i>
Παπανίκος Γρηγόρης	<i>Γενικός Γραμματέας Ο.Κ.Κ.Ε.</i>
Παπασταύρου Αναστάσιος	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
Πολυχρονόπουλος Γεώργιος	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Πρινιανάκη Ρία	<i>Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου</i>
Σαρρής Νεοκλής	<i>Πάντειο Πανεπιστήμιο</i>
Schnell Axel	<i>University of Applied Sciences of Düsseldorf</i>
Σούλης Σωτήρης	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Στεργιούλας Απόστολος	<i>Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου</i>
Σωτηριάδης Μάριος	<i>Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου</i>
Ταμπάκης Στυλιανός	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Τσαντόπουλος Γεώργιος	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Τσαχαλίδης Ευστάθιος	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Φράγκος Χρήστος	<i>Τ.Ε.Ι. Αθήνας</i>
Χατζηφωτίου Σεβαστή	<i>Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i>
Χριστοπούλου Όλγα	<i>Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</i>

**TOURISM ISSUES
TOURISM SCIENCES REVIEW**

Editorial board

Agiomirianakis George	<i>Hellenic Open University</i>
Alexandru Nedelea Stefan	<i>University Suceava, Romania</i>
cel Mare	<i>Aristotle University of Thessaloniki</i>
Anagnos Nick	
Andreopoulou Zaharoula	<i>Aristotle University of Thessaloniki</i>
Arabatzis Garifallos	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Douvis Ioannis	<i>University of Athens</i>
Efthimiatou Poulakou	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Antonia	
Exarhos George	<i>Technological Education Institute of Serres</i>
Frangos Hristos	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Gargalianos Dimitrios	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Georgopoulos Apostolos	<i>Universitaet Wien</i>
Halimi Ghaleb	<i>American University of Beirut</i>
Hatzifotiou Sevasti	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Hristopoulou Olga	<i>University of Thessaly</i>
Karagiannis Stefanos	<i>Technological Education Institute of Lamia</i>
Karameris Athanasios	<i>Aristotle University of Thessaloniki</i>
Lazos Konstantinos	<i>Aristotle University of Thessaloniki</i>
Laloumis Dimitrios	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Mavros Konstantinos	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Milonopoulos Dimitrios	<i>Technological Education Institute of Piraeus</i>
Mira Polixeni	<i>Technological Education Institute of Piraeus</i>
Papadogiannakis Nikolaos	<i>University of Crete</i>
Papageorgiou	<i>Agricultural University Of Athens</i>
Konstantinos	
Papastavrou Anastasios	<i>Aristotle University of Thessaloniki</i>
Polihronopoulos George	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Prinianaki Ria	<i>Technological Education Institute of Crete</i>
Sarris Neoklis	<i>Panteion University</i>
Schnell Axel	<i>University of Applied Sciences of Düsseldorf</i>
Sotiriadis Marios	<i>Technological Education Institute of Crete</i>
Soulis Sotiris	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Stergioulas Apostolos	<i>University of the Peloponnese</i>
Tabakis Stilianos	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Tsahalidis Efstathios	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Tsantopoulos George	<i>Demokritus University of Thrace</i>
Varvaresos Stelios	<i>Technological Education Institute of Athens</i>
Venetsanopoulou Maro	<i>Panteion University of Athens</i>
Vliafos Spiridon	<i>University of Athens</i>
Vlisidis Andreas	<i>Technological Education Institute of Crete</i>

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Επιστήμη είναι η γνώση του επιστητού, δηλαδή η γνώση που καλύπτει συστηματικά και με πληρότητα ένα θεματικό πεδίο. Επιστήμη είναι μία, και στόχο έχει την κατανόηση όλων των φαινομένων. Όμως εξαιτίας της ανθρώπινης αδυναμίας να διαχειριστεί πνευματικά το σύνολο των κανόνων που διέπουν τον κόσμο, η επιστήμη διαχωρίζεται σε επιμέρους επιστήμες, που η κάθε μία καλύπτει ένα κύκλο αντικειμένων.

Οι **επιστήμες του τουρισμού** μπορούν να διαχωριστούν σε δύο θεματικές περιοχές. Τις επιστήμες κατανόησης του τουριστικού φαινομένου και τις επιστήμες διαχείρισης επιχειρήσεων φιλοξενίας.

Η ενασχόληση με τις επιστήμες οδηγεί σε εμπειριστατωμένες μελέτες που έχουν ως στόχο την κατανόηση της πραγματικότητας. Οι μελέτες αυτές έχει καθιερωθεί να δημοσιεύονται σε **επιστημονικά περιοδικά** (refereed scientific journals) στα οποία η δημοσίευση κρίνεται ως προς την πρωτοτυπία, την επάρκεια και την ορθότητά της από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Τότε οι δημοσιεύσεις αυτές θεωρούνται έγκυρες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση από άλλους ερευνητές για την εξέλιξη της γνώσης.

Ο **ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε.** (Δράση για την Ανάπτυξη του Τουρισμού και της Τουριστικής Εκπαίδευσης) είναι ένας **μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός** με έδρα την Αθήνα και σήμερα αριθμεί περί τα 1.200 μέλη. Στα πλαίσια του ΔΡΑΤΤΕ λειτουργεί το **Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών** (Ι.Τ.Μ.Ε.), που ιδρύθηκε με προορισμό να υπηρετήσει τους επιστημονικούς σκοπούς του Οργανισμού.

Το Ι.Τ.Μ.Ε. από τον Φεβρουάριο 2007 εκδίδει το παρόν **τριμηνιαίο** επιστημονικό περιοδικό, **στόχος** του οποίου είναι η διάδοση της γνώσης σχετικά με τα επιστημονικά πεδία που πραγματεύονται θέματα τουρισμού.

Το τεύχος 6 περιέχει εργασίες που παρουσιάστηκαν στο Πανελλήνιο Συνέδριο «Μάρκετινγκ και Μάνατζμεντ στις Τουριστικές Επιχειρήσεις: Σύγχρονες και Καινοτόμες Προσεγγίσεις». Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη και διοργάνωσαν σε συνεργασία το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, Τ.Ε.Ι. Κρήτης και το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας (Κ.Τ.Ε.) Κρήτης από 29 έως και 31 Μαΐου 2008.

Σχετικά με το ως άνω συνέδριο, ακολουθεί σημείωμα του Μάριου Σωτηριάδη, Προϊσταμένου του Τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων, Τ.Ε.Ι. Κρήτης και Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου MMTE 2008

Δημήτρης Λαλούμης

TOURISM ISSUES TOURISM SCIENCES REVIEW

INTRODUCTION

Science is the knowledge of the existing, which systematically totally covers a sector of issues. Science is one and its purpose is the understanding of all phenomena. Due to human's incapability of mental controlling the whole of universal rules, science is divided to partial "sciences" and each one covers its objective field.

The science of tourism can be divided in two parts. The sciences of understanding the tourism phenomenon and the sciences of the enterprises of hospitality and their management.

Dealing with sciences leads to complete studies whose purpose is the understanding of the reality. These studies are set to be published in refereed scientific journals. Their publication is judged for being original, complete and correct, by members of the academic community. Then, these publications are considered as valid and can be used by other researchers for the spread of knowledge.

Aim of the magazine is the spread of knowledge related to the scientific fields of tourism. In Tourism Issues there are being published original articles and obligatorily new researches. The writing language can be Greek , English , French or German. The scripts will be evaluated by three - membered scientific committee whose members have deep knowledge of the specific fields.

The vol 6 contains papers that were presented to the Pan-Hellenic Congress "Marketing and Management in the Tourist Enterprises: Modern and Innovative Approaches". The congress took place in Crete and was organised by the Department of Tourist Enterprises of the Technological Educational Institute (T.E.I.) of Crete in collaboration with the Centre for Technological Research of Crete (CTR-Crete), from 29 up to 31 May 2008.

Laloumis Dimitris

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Στα Τουριστικά Θέματα δημοσιεύονται πρωτότυπα άρθρα και πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες που πραγματεύονται θέματα τουρισμού. Τα άρθρα και οι μελέτες δεν πρέπει να έχουν δημοσιευτεί ποτέ ξανά.

Κάθε επιστημονική εργασία δεν πρέπει να ξεπερνά τις 8000 λέξεις. Αποστέλλεται σε ηλεκτρονική μορφή σε πρόγραμμα MS-WORD στη διεύθυνση info@dratte.gr και είναι γραμμένη σε σελίδα A4, με γραμματοσειρά Arial μέγεθος 10, διάστημα μονό.

Οι εργασίες μπορούν να είναι γραμμένες στην Ελληνική, Αγγλική, Γαλλική ή Γερμανική γλώσσα.

Στην πρώτη σελίδα παρατίθενται ο τίτλος της εργασίας, το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα και η ιδιότητά του. Κάθε εργασία συνοδεύεται από περίληψη 180 περίπου λέξεων. Το κείμενο της περίληψης δεν επιτρέπεται να αποτελεί τμήμα της εργασίας. Επίσης ο συγγραφέας πρέπει να προτείνει 4 λέξεις κλειδιά που συνδέονται με τα κυριότερα πεδία που εξετάζει η εργασία. Τα ανωτέρω (ονοματεπώνυμο, τίτλος, περίληψη και λέξεις κλειδιά) παρατίθενται στην Αγγλική και Ελληνική γλώσσα, όπως και στη γλώσσα συγγραφής όταν αυτή είναι η Γαλλική ή Γερμανική.

Οι φωτογραφίες και τα διαγράμματα πρέπει να εμφανίζονται σε αποχρώσεις του γκρι, να είναι αριθμημένα και να συνοδεύονται από επεξηγηματική λεζάντα, ενώ οι υποσημειώσεις να παρατίθενται υποσέλιδα.

Οι παραπομπές σε βιβλία και άρθρα γίνονται σε παρένθεση όπου αναφέρονται το όνομα του συγγραφέα και το έτος έκδοσης. Η βιβλιογραφία καταχωρείται αλφαβητικά στο τέλος της εργασίας. Για αναφορά σε βιβλία καταγράφονται το επίθετο και όνομα συγγραφέα, σε εισαγωγικά με πλάγια γραμματοσειρά ο τίτλος του βιβλίου και σε ορθή ξανά γραμματοσειρά ο εκδοτικός οίκος, ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης. Για αναφορά σε περιοδικό καταγράφονται το επίθετο και όνομα συγγραφέα, ο τίτλος του άρθρου σε εισαγωγικά, το όνομα του περιοδικού σε πλάγια γραμματοσειρά, και σε ορθή γραμματοσειρά ο αριθμός και η ημερομηνία έκδοσης του τεύχους και οι σελίδες.

Κάθε εργασία εξετάζεται από τριμελή επιστημονική επιτροπή κριτών. Τα μέλη της επιτροπής καλύπτουν συναφές γνωστικό πεδίο με το αντικείμενο της εργασίας και παραλαμβάνουν τις εργασίες χωρίς να αναφέρεται σε αυτές το όνομα του/των συγγραφέα/ων. Η διαδικασία κρίσης ολοκληρώνεται με ανωνυμία των συγγραφέων και οι κριτές προτείνουν στη συντακτική επιτροπή την αποδοχή ή μη της εργασίας προς δημοσίευση ή την δυνατότητα δημοσίευσης του άρθρου μετά από διορθώσεις που προτείνει η επιτροπή κριτών.

Μετά την κρίση των εργασιών, ειδοποιούνται οι συγγραφείς, είτε η κρίση ήταν θετική είτε όχι. Οι εγκρινόμενες εργασίες δημοσιεύονται κατά χρονική σειρά προτεραιότητας.

WRITING GUIDELINES

In "Tourism Issues" can be published original articles and research studies dealing with tourism topics. The articles and the studies should have never been published before.

Every scientific paper should not exceed a maximum of 8000 words and should be sent in electronic form at info@dratte.gr.

The paper can be written in Greek, English, French or German.

Papers should be typewritten in black, double-spaced on A4 or US letter sized white paper and printed on one side of the paper only, with 1 ½ inch margins on all four sides, using 10 pts Arial characters. Pages should be numbered consecutively.

The first page of the paper should include in the following order: paper title, author's name and surname, affiliation, postal address, telephone and fax numbers, email address, acknowledgements. In the case of co-authors, their full details should also appear (all correspondence will be sent to the first named author). Also include an abstract of 200-250 words, and up to five keywords.

The second page should contain the title of the paper, an abstract of 200-250 words, and up to five keywords. Do *not* include the author(s) details in this page.

Subsequent pages: main body of text; list of references; appendices; endnotes (endnotes should be kept to a minimum).

Every paper should be accompanied by a 180-word abstract. The text of the abstract is not allowed to be part of the paper. Also, the author should propose 4 key words associated with the main fields dealt with in the paper. The aforementioned (name, title, abstract and key words) should be given in English and Greek, as well as in the language of composition in case this is French or German.

Tables, figures and illustrations should be referred to and included in the text, in gray tint. Each table, figure and illustration should be numbered consecutively (in Arabic numbers) and titled. Tables, figures and illustrations should not exceed one page and should be kept to a minimum.

The text should be organized under appropriate section headings. Section headings should be marked as follows: primary headings should be typed in upper case and bold (e.g. **INTRODUCTION**); subsection headings should be in upper and lower case and bold (e.g. **Tourism Planning**).

Quotations should be taken accurately from the original source. Alterations to quotations should be noted. Quotation marks (" ") should be used to denote direct quotes. Inverted commas (' ') are to be used to denote a quote within a quotation.

Papers should be supported by references. These should be set out according to the standard Harvard style as follows. In the text references should be cited by the author's name and year of publication in brackets – for example (Miller, 2000;

Tribe, 2000, 2001), or '... as noted by Miller (2000)'. Where there are two or more references to one author for the same year, the following form should be used (Smith, 1999a) or (Smith, 1999b). Where references include two authors the form (Clarke & Little, 1996) should be used. Where references include three or more authors the form (Riley *et al.*, 1996) should be used. The reference list, placed towards the end of the manuscript, must be typed in alphabetical order of authors. The specific format is:

- *For papers in journals:* Blangy S. & Nielson T. (1995) Ecotourism and minimum impact policy, *Annals of Tourism Research* 20(2), 357-360.
- *For books and monographs:* Inskeep E. (1991) *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*, London: John Wiley & Sons.
- *For chapters in edited books:* Hall C.L. & Jenkins J.M. (1998) The policy dimensions of rural tourism and recreation. In R. Butler, C.M. Hall & J. Jenkins (Eds.) *Tourism and Recreation in Rural Areas*, London: John Wiley & Sons, 19-42.
- *For reports:* Hovland N.P. (1989) *Local Economic Impact for Travelling Business: Examples from the Municipality of Risoer*, report no. 24, Telemark Research Institute, Boe.

Every paper will be examined by a three-member scientific committee. The committee's members cover cognitive fields relevant to the papers' topics and receive the papers with the author's/s' name undisclosed. The judging process will be completed with author's anonymity throughout. The judges will propose to the editorial committee the acceptance or the rejection of a paper to be published or the possibility of publishing an article after corrections suggested by the judging committee.

After the papers' judgement, the authors will be notified, either the judgement has been positive or not. The approved papers will be published according to priority of chronological order.

**ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

ΤΕΥΧΟΣ 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βαρβαρέσος Στέλιος	Παγκοσμιοποίηση Και Δυναμική Του Τουριστικού Τομέα Στην Ελλάδα	14
Heba Mahmoud Saad AbdelNaby	The Americans' Image of Egypt as a vacation destination and their image of its Islamic heritage	37
Patty Loupa Dimitrios Kolokotronis Dimitris Polidoros	Municipality of Melivia in Prefecture of Larisa: An Inquiring Approach aiming at the Configuration of Proposals for the Touristic Growth and the Development of a Software Package for its Promotion	56
Μαγούλιος Γιώργος	Ο Ελληνικός Τουρισμός και οι Χώρες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης	67
Μαντζάρης Ιωάννης Έξαρχος Γεώργιος	Επιχειρηματικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Τουρισμού στα Λουτρά Λουτρακιου Νομού Πελλας	89
Μοίρα Πολυξένη Μυλωνόπουλος Δημήτρης	Το Καθεστώς της Ιδιωτικής Τουριστικής Εκπαίδευσης: Η Περίπτωση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης	108
Lukas Duvas	Tourism Market: Employment and Vocational Training in Greek Properties	122
Roselyne N. Okech Alexandru Nedelea Georgia Kouroupi – Kelgiannaki	Critical Issues in Sustainable Tourism Development in Romania: Challenges & Lessons for Kenya	133
ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε.	Προφίλ του οργανισμού	148

**TOURISM ISSUES
TOURISM SCIENCES REVIEW**

VOL 7

CONTENTS

Varvaressos Stelios	Globalisation And Dynamics Of Tourism In Greece	14
Heba Mahmoud Saad AbdelNaby	The Americans' Image of Egypt as a vacation destination and their image of its Islamic heritage	37
Patty Loupa Dimitrios Kolokotronis Dimitris Polidoros	Municipality of Melivia in Prefecture of Larisa: An Inquiring Approach aiming at the Configuration of Proposals for the Touristic Growth and the Development of a Software Package for its Promotion	56
Magoulios George	The Greek Tourism and the Countries of Balkan and Eastern Europe	67
Mantzaris Ioannis Exarhos George	Business Plan for the Development of Tourism in Loutraki Springs, County of Pella	89
Moira Polyxeni Mylonopoulos Dimitrios	The private sector in tourism education. The case of institutes of vocational training	108
Lukas Duvas	Tourism Market: Employment and Vocational Training in Greek Properties	122
Roselyne N. Okech Alexandru Nedelea Georgia Kouroupi – Kelgiannaki	Critical Issues in Sustainable Tourism Development in Romania: Challenges & Lessons for Kenya	133
ΔP.A.T.T.E. profile		154

Το Καθεστώς της Ιδιωτικής Τουριστικής Εκπαίδευσης: Η Περίπτωση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης

Δρ. Μοίρα Πολυξένη

Αναπλ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Πειραιά/Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων / μέλος ΣΕΠ
Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Δρ. Μυλωνόπουλος Δημήτρης

Επικ. Καθηγητής ΤΕΙ Πειραιά/Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, διδάσκων (ΠΔ
407/80) Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην Ελλάδα η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση, από ένα πλήθος φορέων που ανήκουν τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Βασικός όμως μέτοχος στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης φαίνεται να είναι το Δημόσιο.

Στον ιδιωτικό τομέα για θέματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δραστηριοποιούνται Ιδιωτικά Επαγγελματικά Λύκεια/ΕΠΑΛ (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης/ΙΕΚ (μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση), πολυάριθμα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών/ΕΕΣ και Ιδιωτικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Επαγγελματική Κατάρτιση). Από αυτά τα μεν ΕΠΑΛ και Ι.Ε.Κ. εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, ενώ το πλαίσιο για τα Ε.Ε.Σ. είναι ασαφές. Στα Ιδιωτικά ΙΕΚ όμως κατευθύνεται ένα σημαντικό μέρος των υποψηφίων που δεν επιτυγχάνουν να εισαχθούν σε ανώτατη σχολή ή επιτυγχάνουν σε σχολές μη επιθυμητές.

Προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός και ο τρόπος διείσδυσης των Ιδιωτικών ΙΕΚ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, η οργάνωση των σπουδών και η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων τους διενεργήθηκε πρωτογενής απογραφική έρευνα αρχικά σε επίπεδο εντοπισμού και καταγραφής των φορέων αυτών και στη συνέχεια με τη διανομή ερωτηματολογίων.

Διαπιστώνεται η σημαντική διείσδυση και η προσαρμογή τους στην αγορά εργασίας, η απασχόληση μεγάλου αριθμού εξειδικευμένων διδασκόντων και η μεγάλη απορρόφηση των αποφοίτων και μάλιστα σε θέσεις σχετικές με τις σπουδές τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τουριστική εκπαίδευση, Τουριστική κατάρτιση, Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

The private sector in tourism education. The case of institutes of vocational training

Moira Polyxeni

Associate Professor, Department of Tourism Industry Management
TEI of Piraeus
/ Visiting Professor Hellenic Open University

Mylonopoulos Dimitrios

Assistant Professor, Department of Tourism Industry Management
TEI of Piraeus /
Visiting Professor University of Ioannina

ABSTRACT

In Greece tourism education and training is provided in all education levels after compulsory education by a multitude of institutions which belong to the public and the private sector. However, the State seems to be the major participant in the field of education and training.

In the area of private tourism education and training the following institutions operate in Greece: private Vocational Lyceums [EPAL] (secondary education), private Institutes of Vocational Training [IEK] (post-secondary education), numerous Laboratories of Liberal Studies [EES] and private Centers of Vocational Training [KEK] (Vocational Training). EPALs and IEKs are supervised by the Ministry of National Education and Religious Affairs and the Organization of Vocational Education and Training whereas the institutional framework for the EESs is ambiguous. Nevertheless, a considerable part of students who do not manage to be admitted to higher education chooses the private IESs in order to pursue their studies.

In order to investigate the degree and the way that Private IEKs penetrate the Greek education system, the structure of studies and the professional career of the graduates, a primary census survey was conducted. Firstly, these institutions were tracked down and recorded and then questionnaires were distributed.

This paper concludes that the graduates of the Private Institutes of Vocational Training (IIEK) in Greece penetrate substantially and adapt easily to the tourism labor market occupying posts relevant to their studies while a great number of specialized teaching staff work in these institutions.

KEY WORDS: Tourist Education, Tourist Training, Institutes of Vocational Training

1. Εισαγωγή

Η τουριστική βιομηχανία αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες παγκοσμίως. Απασχολεί άμεσα περίπου 67,5 εκατομμύρια άτομα (2,6% των συνολικών θέσεων εργασίας), ενώ αν υπολογιστούν και οι έμμεσες θέσεις που δημιουργεί ο τουρισμός σε άλλους παραγωγικούς κλάδους, ο αριθμός αυξάνεται φθάνοντας στα 194,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (ποσοστό 7,6% των συνολικών θέσεων εργασίας σε όλο τον κόσμο). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις διεθνών κλαδικών φορέων του τουρισμού όπως Παγκόσμιο Συμβούλιο Τουρισμού και Ταξιδίων (World Travel and Tourism Council), το μερίδιο αυτό θα φθάσει στο 8,6% το 2012, δημιουργώντας 50 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στον τουριστικό τομέα απασχολούνται περίπου 19,5 εκατομμύρια άτομα (11,9% στο σύνολο των θέσεων απασχόλησης). Στην Ελλάδα περίπου το 20% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού της Ελλάδας απασχολείται άμεσα ή έμμεσα στην τουριστική βιομηχανία (WTTC, 2006:26).

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της εισόδου στην τουριστική αγορά, ανταγωνιστριών χωρών, από τη Βαλκανική και την ανατολική Μεσόγειο, υπάρχει έντονος ο κίνδυνος απώλειας σημαντικού μέρους της τουριστικής πελατείας της Ελλάδας από τις χώρες που θα προσφέρουν ίδιο ή ανάλογο τουριστικό προϊόν αλλά με μεγαλύτερη ποιότητα και περισσότερο ανταγωνιστικές τιμές. Έτσι το μέλλον της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας και κατ'επέκταση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτούνται καινοτομίες και βελτιώσεις, με παρεμβάσεις τόσο από τον Δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα. Βασική προϋπόθεση για την τουριστική ανάπτυξη είναι η ύπαρξη προσωπικού με συγκεκριμένα προσόντα, δεξιότητες και ικανότητες, που βοηθά στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου υπηρεσιών. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδίων και Τουρισμού (WTTC) στην καταγραφή των δεικτών ανταγωνιστικότητας της τουριστικής ανάπτυξης με σκοπό τη σύγκριση των χωρών σε διεθνές επίπεδο εντάσσει και τους ανθρώπινους πόρους (ΣΕΤΕ, 2005:19-20). Σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (WEF, 2008:18 & 218) η Ελλάδα κατατάσσεται 62^η στα 130 κράτη όσον αφορά τη διαθεσιμότητα εκπαιδευμένου προσωπικού στον τουριστικό τομέα και 45^η όσον αφορά την ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού.

Για το λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ανακοίνωσή της σχετικά με «την ενίσχυση των δυνατοτήτων του τουρισμού για απασχόληση» (τελικό 205 COM (99) της 28.04.99), θεωρεί το ζήτημα της «αναβάθμισης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στον τουρισμό» ως βασικό παράγοντα για τη βελτίωση τόσο της ανταγωνιστικότητας όσο και των ευκαιριών απασχόλησης στον χώρο του τουρισμού⁴.

Όσον αφορά στην τουριστική βιομηχανία σε ολόκληρο τον κόσμο, η συμμετοχή των εργαζόμενων με τίτλους σπουδών από την Ανώτατη ή Ανώτερη

⁴ Μάλιστα η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων των εργαζομένων στον τουρισμό μέσα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία ώστε αυτοί να ανταποκρίνονται καλύτερα στις προσδοκίες των τουριστών και στις ανάγκες της βιομηχανίας. βλ. Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαρθρωτικά Ταμεία, Στόχος 1, Υπέρ του Εμπορίου και του Τουρισμού στο http://europa.eu.int/comm/regional_policy/objective1/index_en.htm

εκπαίδευση (Πανεπιστήμια, Τ.Ε.Ι. ή Α.Σ.Τ.Ε.) ή επαγγελματική κατάρτιση (Ι.Ε.Κ.) ήταν έως πρόσφατα μικρή. Επιπρόσθετα, οι περισσότερες και ιδιαίτερα οι μεγάλες τουριστικές μονάδες επιδιώκουν να εκπαιδεύσουν οι ίδιες σε πρακτικά θέματα το προσωπικό τους (on-the-job-training) αντί να αντλήσουν έτοιμα εκπαιδευμένο προσωπικό από την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τις τεχνικές σχολές. Ωστόσο, η σημασία της ακαδημαϊκής και πρακτικής εκπαίδευσης των εργαζομένων στο ξενοδοχειακό κλάδο είναι μεγάλη.

Σύμφωνα με την μελέτη των Prais, Jarvis & Wagner (1989), σχετικά με την τουριστική εκπαίδευση στη Μ. Βρετανία και τη Γερμανία, η ποιότητα της εκπαίδευσης του προσωπικού διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα μιας ξενοδοχειακής μονάδας. Κατ'επέκταση τα προβλήματα και οι αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος επηρεάζουν και τις τουριστικές σπουδές με αρνητικές συνέπειες για τον κλάδο αλλά και την οικονομία γενικότερα. Αυτός είναι και ο λόγος που τα τελευταία είκοσι χρόνια παρατηρείται, ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή ένωση η ανάπτυξη πρωτοβουλιών όσον αφορά την εκπαίδευση σε θέματα τουρισμού (Leslie, 1993, και Baum, 1993).

Για την Ελλάδα, δεν υπάρχουν σημαντικές μελέτες σχετικά με την εκπαίδευση και την απασχόληση στον τουριστικό τομέα. Αρκετά όμως επιστημονικά άρθρα τονίζουν την ανάγκη για τη βελτίωση του επαγγελματισμού των εργαζομένων στον κλάδο και της ανταγωνιστικότητας των μονάδων, μέσα από την εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος και την εφαρμογή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Christou, 1999, Goldsmith & Smirli, 1995, Moira & Anastasiou, 2006; Moira, 2007). Μάλιστα σε μελέτη του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.) για την ανταγωνιστικότητα τονίζεται ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να διαφοροποιηθεί από τις ανταγωνίστριες χώρες σε επίπεδο κόστους αλλά σε επίπεδο διαφοροποίησης προϊόντος και προσφοράς εμπλουτισμένων τουριστικών εμπειριών, απαραίτητη προϋπόθεση των οποίων είναι η ύπαρξη καλά εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού (Σ.Ε.Τ.Ε. 2005:56).

2. Η Τουριστική Κατάρτιση στην Ελλάδα

Ο χώρος του τουρισμού είναι δυναμικός και συνεχώς μεταβαλλόμενος. Λόγω και της τεχνολογικής εξέλιξης η επιχειρηματικότητα συνεχώς δημιουργεί και προσφέρει νέες μορφές αναψυχής (Μυλωνόπουλος, κ.ά., 2003:74). Η δυναμική αυτή του τουρισμού διαμορφώνει συνεχώς νέες θέσεις εργασίας που επηρεάζουν το τουριστικό εργασιακό περιβάλλον. Για την κάλυψη των αναγκών αυτών είναι επιβεβλημένη η παροχή ανάλογης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στην Ελλάδα η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται από ένα πλήθος φορέων που ανήκουν τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (Moira et al. 2004:59). Βασικός όμως μέτοχος στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης φαίνεται να είναι το Δημόσιο όπως άλλωστε συμβαίνει και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Η καταγραφή των φορέων του δημοσίου που παρέχουν τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα άρχισε πρόσφατα από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης μέσω forum που λειτούργησε από το 2006 για το σκοπό αυτό.

Στο δημόσιο τομέα για θέματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δραστηριοποιούνται πέντε Υπουργεία και ειδικότερα το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.), το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης (ΥΠ.Τ.ΑΝ.)⁵, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Εσωτερικών⁶.

Στον ιδιωτικό τομέα για θέματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δραστηριοποιούνται Ιδιωτικά Επαγγελματικά Λύκεια / ΕΠΑ.Λ. (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης / ΙΕΚ (μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση), πολυάριθμα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών / Ε.Ε.Σ. και Ιδιωτικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Επαγγελματική Κατάρτιση). Από αυτά τα μεν ΕΠΑ.Λ. και τα Ι.Ε.Κ. εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Στα Ι.Ε.Κ. όμως κατευθύνεται ένα σημαντικό μέρος των υποψηφίων που δεν επιτυγχάνουν να εισαχθούν σε ανώτατη σχολή ή επιτυγχάνουν σε σχολές μη επιθυμητές.

Η ιδιωτική εκπαίδευση συνδέεται αλλά και επηρεάζεται από την παρεχόμενη δημόσια εκπαίδευση. Το δίκτυο της παρεχόμενης δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα επεκτάθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, με την ίδρυση νέων πανεπιστημιακών τμημάτων και τμημάτων Τ.Ε.Ι. αλλά και την προσφορά νέων προγραμμάτων σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Παράλληλα αυξήθηκε ο αριθμός των υποψηφίων οι οποίοι έχουν πρόσβαση στη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρόλα αυτά ένα σημαντικό μέρος των υποψηφίων ή δεν επιτυγχάνουν ή επιτυγχάνουν σε σχολές μη επιθυμητές. Όλα αυτά οδηγούν πολλούς νέους στον ιδιωτικό τομέα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ιδιαίτερα στα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών και στα Ι.Ε.Κ., τα οποία αρκετά συχνά παρουσιάζουν νέα προγράμματα με πρωτοτυπία, σε σύγχρονες ειδικότητες ώστε να καλύπτουν τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ενώ εξασφαλίζουν πολύ καλές συνθήκες εκπαίδευσης (εγκαταστάσεις, υποδομές, κλπ. διευκολύνσεις).

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) εντάσσονται στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση. Τα Ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμιτα, γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν. Τα ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) είναι θεσμός της ευρωπαϊκής ένωσης εποπτεύονται από τον Ο.Ε.Ε.Κ. και λειτουργούν από το 1992 τα δημόσια και από το 1993 τα ιδιωτικά. Στόχος τους είναι να παρέχουν οποιουδήποτε τύπου επαγγελματική κατάρτιση, να εξασφαλίζουν στους καταρτιζόμενους τα ανάλογα προσόντα, μέσω της παροχής τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και να τους παρέχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν τις αντίστοιχες δεξιότητες, ώστε να διευκολύνεται η

⁵ Ν. 3270/2004 (ΦΕΚ 187/Α) «Αρμοδιότητες του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και θέματα τουρισμού».

⁶ Το Υπουργείο Εσωτερικών προήλθε από τη συνένωση των Υπουργείων Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και αποκέντρωσης και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ΠΔ 205/2007 «Συγχώνευση Υπουργείων» (ΦΕΚ 231/Α)/

επαγγελματική ένταξή τους στην κοινωνία και να εξασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας. Η κατάρτιση διαρκεί έως 4 εξάμηνα, για τους κατόχους απολυτηρίου λυκείου, και 2 εξάμηνα για τους κατόχους απολυτηρίου γυμνασίου.

Το δίπλωμα Επαγγελματικής κατάρτισης του Ο.Ε.Ε.Κ. αναγνωρίζεται ως τυπικό προσόν διορισμού στο Δημόσιο Τομέα. (Π.Δ. 50/2001, ΦΕΚ 39/Α/5-3-200 <<Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα>>). Το δίπλωμα επαγγελματικής Κατάρτισης είναι αναγνωρισμένο, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Π.Δ. 231/29-7-98, με το οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 92/51/ΕΟΚ).

Τα προγράμματα σπουδών τουριστικής κατεύθυνσης που προσφέρονται σε δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ ανήκουν στον Τομέα Τουρισμού-Μεταφορών και αποτελούνται από τις εξής ομάδες ειδικοτήτων α) Ομάδα Μεταφορών (που σχετίζονται με τον τουρισμό): Επιμελητής Πτήσεων, Υπάλληλος Αεροδρομίου, β) Ομάδα Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών: Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας, Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας και Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας, γ) Ομάδα Τροφίμων: Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού (Catering), Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης, Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής, Υπάλληλος Μπαρ, Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης, Βοηθός Εστιατορικής Τέχνης, Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης και Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη, δ) Ομάδα Τουριστικών Υπηρεσιών: Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου, Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών, Ειδικός Ναυτιλιακής Κατεύθυνσης, Ειδικός Διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων, Στέλεχος Τουρισμού Υπαιθρίων Δραστηριοτήτων, Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής, Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου, Τουριστικός Συνοδός, Συνοδός Βουνού, Ειδικός Λουτροθεραπείας-SPA και Ειδικός Θαλασσοθεραπείας-SPA.

3. Μεθοδολογία της Έρευνας

Προκειμένου να καταγραφεί και να διερευνηθεί η υπάρχουσα κατάσταση των Ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. στο χώρο του τουρισμού, ο τρόπος λειτουργίας τους, η «εικόνα» τους στην αγορά εργασίας και ο βαθμός επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων τους διενεργήθηκε έρευνα.

Αρχικά έγινε προσπάθεια εντοπισμού και καταγραφής των λειτουργούντων Ι.Ε.Κ. που προσφέρουν ειδικότητες στον τουρισμό.

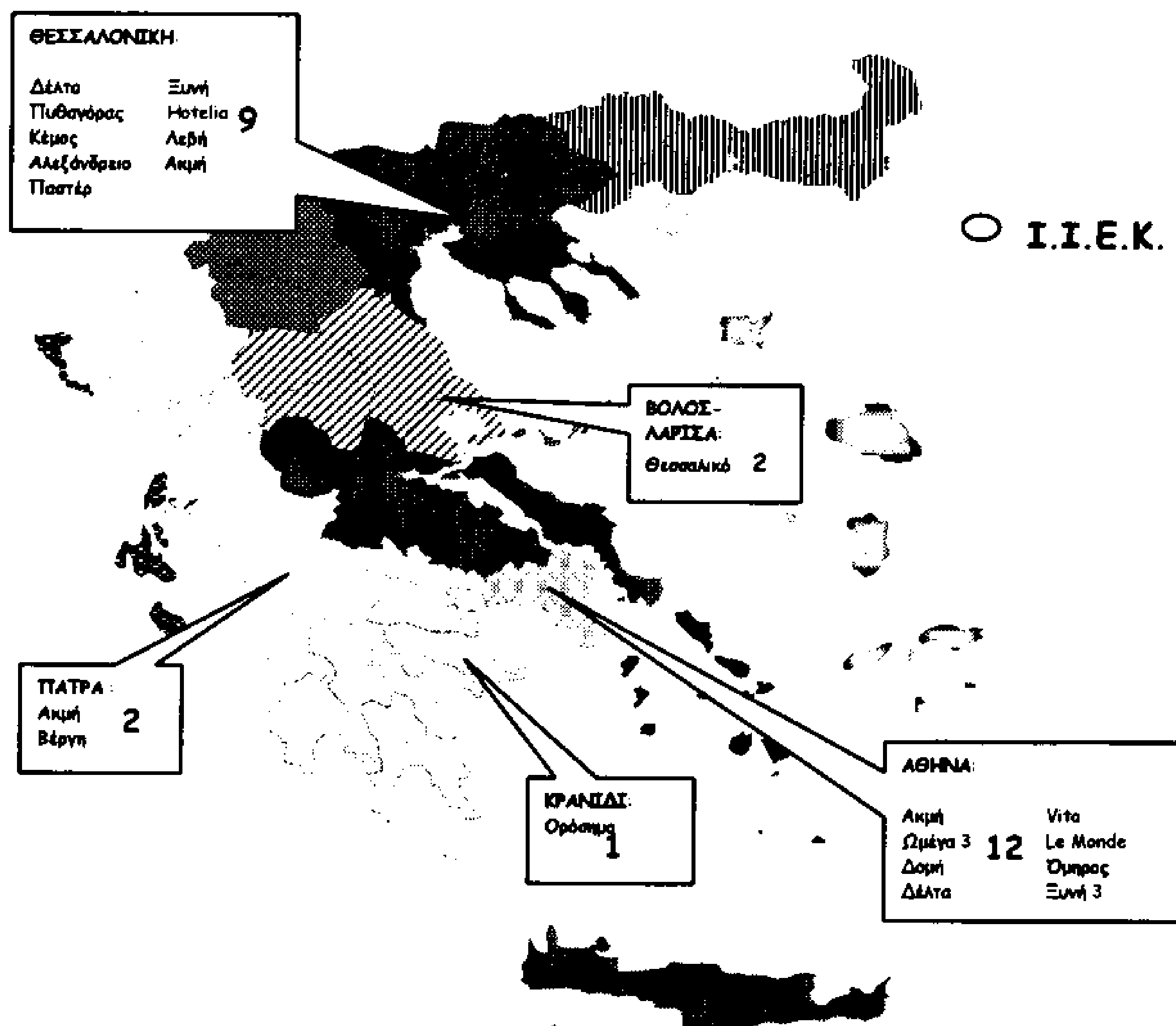
Σχετικά στοιχεία για όλα τα Ι.Ε.Κ. που λειτουργούν στην Ελλάδα τηρούνται από τον Ο.Ε.Ε.Κ. που εποπτεύεται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. Ο Ο.Ε.Ε.Κ. τηρεί πλήρη στοιχεία όσων Ι.Ι.Ε.Κ. αδειοδοτούνται από αυτόν. Συνολικά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 είχαν άδεια –με ειδικότητες στον τουρισμό- από τον Ο.Ε.Ε.Κ. 32 Ι.Ι.Ε.Κ. από τα οποία λειτουργούσαν προσφέροντας ειδικότητες τα 26. Χωρίς τα παραρτήματά τους τα Ι.Ι.Ε.Κ. ανέρχονταν συνολικά στα 16. Παράλληλα λειτουργούν 48 Δ.Ι.Ε.Κ. που εποπτεύονται άμεσα από τον Ο.Ε.Ε.Κ. και 12 που λειτουργούν από τον Ο.Τ.Ε.Κ. ή άλλους φορείς (π.χ. Ο.Α.Ε.Δ.).

Μετά την καταγραφή σε πίνακα όλων των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. με τις ειδικότητες και τα λοιπά στοιχεία επικοινωνίας τους, μελετήθηκε ο τρόπος προβολής και οι προσφερόμενες παροχές στους σπουδαστές τους. Στη συνέχεια

συντάχθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο. Ακολούθησε προσωπική επικοινωνία με τους διευθυντές ή τους υπεύθυνους σπουδών, επεξηγήτο ο σκοπός της έρευνας και στη συνέχεια ζητείτο να απαντηθεί το ερωτηματολόγιο το οποίο αποστέλλόταν με τηλεομοιοτύπημα ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ανάλογα με την επιθυμία τους. Σε περίπτωση καθυστέρησης απάντησης επανελήφθη η επικοινωνία.

4. Η έρευνα

Από την έρευνα των ιστοσελίδων των 32 Ι.Ι.Ε.Κ. (με τα παραρτήματά τους) και τηλεφωνική επικοινωνία με τους υπευθύνους των Ι.Ι.Ε.Κ. διαπιστώθηκε ότι έξι από αυτά, αν και έχουν σχετική άδεια από τον Ο.Ε.Ε.Κ., δεν λειτουργούν ειδικότητες, αν και συχνά η ιστοσελίδα τους εξακολουθεί να τις αναφέρει. Από τα 26 λειτουργούντα Ι.Ι.Ε.Κ. τα 2 λειτουργούν στην Πάτρα, 1 στο Κρανίδι, 12 στην Αθήνα, 9 στη Θεσσαλονίκη, 1 στη Λάρισα και 1 στο Βόλο (Σύνολο 26).

ΙΙΕΚ με ειδικότητες στον τουρισμό

ΣΥΝΟΛΟ : 26

ΧΑΡΤΗΣ 1. Γεωγραφική κατανομή Ι.Ι.Ε.Κ. στον τουρισμό

Τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. φαίνεται να προσφέρουν αρκετές ειδικότητες στον επισιτιστικό τομέα, όπου δεν υπάρχει αντίστοιχη κάλυψη από τα Δημόσια Ι.Ε.Κ. (Πίνακας 1). Μάλιστα από την σύγκριση των ειδικοτήτων που προσφέρονται στα ιδιωτικά και στα δημόσια Ι.Ε.Κ. προκύπτει ότι σε καθαρά «τεχνικές» ειδικότητες

υπερτερούν σε προσφορά τα ιδιωτικά. Το Δημόσιο φαίνεται να καλύπτει αυτές τις ειδικότητες σε περιοχές όπου δεν λειτουργούν Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. π.χ. «Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης» στην Καρδίτσα, Κοζάνη, Λαγκαδά, Ν. Μουδανιά, Ιωάννινα, Λάρισα, Διδυμότειχο, Δράμα, Έδεσσα, «Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης», στο Διδυμότειχο, Ιεράπετρα, Καλαμάτα, Κατερίνη, Κομοτινή, Πύργο και Σύρο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Αριθμός ειδικοτήτων Δημόσιων και Ιδιωτικών Ι.Ε.Κ.

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΔΗΜΟΣΙΑ
1.	Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας	17	7
2.	Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας	1	3
3.	Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας	2	-
4.	Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού	3	-
5.	Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης	22	18
6.	Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής	13	2
7.	Υπάλληλος Μπαρ	3	-
8.	Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης	16	7
9.	Βοηθός Εστιάτορικής Τέχνης	8	-
10.	Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης	8	-
11.	Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη	10	1
12.	Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου	17	3
13.	Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών	8	2
14.	Ειδικός Ναυτιλιακής Κατεύθυνσης	12	
15.	Ειδικός Διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων	-	1
16.	Στέλεχος Τουρισμού Υπαιθρίων Δραστηριοτήτων	-	-
17.	Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής	-	-
18.	Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου	11	3
19.	Τουριστικός Συνοδός	-	-
20.	Συνοδός Βουνού	-	-
21.	Ειδικός Λουτροθεραπείας-SPA	-	2
22.	Ειδικός Θαλασσοθεραπείας-SPA	-	-
23.	Επιμελητής Πτήσεων	4	-
24.	Υπάλληλος Αεροδρομίου	2	-

ΠΗΓΗ: Ο.Ε.Ε.Κ.

Επεξεργασία-απεικόνιση: Δρ. Π. Μοίρα

Από τα 26 Ι.Ι.Ε.Κ. που λειτουργούν απάντησαν στο ερωτηματολόγιο 10 ποσοστό 38,5%. Στην πραγματικότητα το ποσοστό απαντήσεων είναι μεγαλύτερο (62,5%) καθώς τα Ι.Ι.Ε.Κ. είναι 16 και με τα παραρτήματά τους - που αδειοδοτούνται ξεχωριστά- ανέρχονται στα 26. Εφόσον λοιπόν απάντησε ένα από

αυτά π.χ. ΑΚΜΗ Πάτρας, θεωρείται ότι οι απαντήσεις ως τακτική καλύπτουν και τις άλλες μονάδες του ομίλου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Λειτουργούντα Ι.Ι.Ε.Κ. στον τουρισμό ανά περιοχή

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Αθήνα	12	46,2
Θεσσαλονίκη	9	34,5
Πάτρα	2	7,6
Κρανίδι	1	3,9
Βόλος	1	3,9
Λάρισα	1	3,9
ΣΥΝΟΛΟ	26	100,00

Καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια ώστε στο ερωτηματολόγιο να μη θίγονται προσωπικά δεδομένα, να μην τίθενται ευαίσθητες ερωτήσεις και γενικά να είναι διατυπωμένο με απλό τρόπο ώστε να αυξάνει την πιθανότητα απάντησης.

Η έρευνα ξεκίνησε από τις 14/4/2008 και ολοκληρώθηκε στις 30/5/2008.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν ο τρόπος επιλογής των ειδικοτήτων που προσφέρονται γίνεται κυρίως με βάση τα αιτήματα εγγραφών σε ποσοστό 90%. Ακολουθεί η επικοινωνία με επαγγελματίες στην αγορά εργασίας και η έρευνα αγοράς σε ποσοστό 50% το καθένα. Τέλος, 10% δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους τις οποίες δεν απεκάλυψαν για λόγους ανταγωνισμού (Πίνακας 3).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Τρόπος επιλογής ειδικοτήτων

ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Έρευνα Αγοράς	5	50
Αιτήματα εγγραφών	9	90
Επικοινωνία με αγορά	5	50
άλλο	1	10

Τα Ι.Ι.Ε.Κ. προκειμένου να είναι ανταγωνιστικά και να επιβιώσουν σε ένα απαιτητικό περιβάλλον, όπου λειτουργούν και πολλά Ι.Ε.Κ. του δημόσιου τομέα, με χαμηλά δίδακτρα, προσφέρουν διάφορες παροχές στους υποψηφίους (Πίνακας 4). Οι παροχές αυτές δίδονται από τα Ι.Ι.Ε.Κ. χωρίς να υπάρχει θεσμικό πλαίσιο που να υποχρεώνει στη χορήγησή τους. Στο ερωτηματολόγιο αναφέρονταν μια σειρά παροχών στις οποίες δεν περιλαμβανόταν η ύπαρξη βιβλιοθήκης ή εργαστηρίου

Η/Υ καθώς όλα τα Ι.Ε.Κ. είναι υποχρεωμένα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, να διαθέτουν τέτοιες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Παροχές Ι.Ε.Ε.Κ. στον τουρισμό

Παροχές	Συχνότητα	Ποσοστό %
Δωρεάν εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας	1	10
Δωρεάν εκμάθηση δύο ξένων γλωσσών	6	60
Γραφείο επαγγελματικού προσανατολισμού	9	90
Γραφείο επαγγελματικής αποκατάστασης	9	90
Διοργάνωση εκδηλώσεων με συναφές με τις σπουδές αντικείμενο (συνέδρια, ημερίδες, διαλέξεις κ.λπ.)	10	100
Εναλλακτικοί τρόποι χρηματοδότησης σπουδών	5	50
Δωρεάν χορήγηση Η/Υ	1	10
Άλλο	2	20

Σύμφωνα με τις απαντήσεις στην έρευνα οι παροχές των Ι.Ι.Ε.Κ. στους σπουδαστές είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων (π.χ. συνέδρια, ημερίδες, διαλέξεις κ.λπ.) που έχουν σχέση με τον τουριστικό χώρο σε ποσοστό 100% και η λειτουργία γραφείου επαγγελματικού προσανατολισμού και γραφείου επαγγελματικής αποκατάστασης σε ποσοστό 90%. Στις παροχές εντάσσεται επίσης η δυνατότητα εναλλακτικής χρηματοδότησης των σπουδών σε ποσοστό 50%, η δωρεάν εκμάθηση ξένων γλωσσών, σε ποσοστό 60% για δύο γλώσσες και σε ποσοστό 10% για μια γλώσσα. Επίσης το 10% των Ι.Ε.Κ. δήλωσαν ότι προσφέρουν στους σπουδαστές δωρεάν φορητό Η/Υ. Τέλος, σε ποσοστό 20% παρέχουν στους σπουδαστές δωρεάν στολή, διδακτικά συγγράμματα ή προσφέρουν δωρεάν μαθήματα πληροφορικής.

Όσον αφορά την εξέλιξη των σπουδαστών μετά την αποφοίτηση το 100% των Ι.Ι.Ε.Κ. δήλωσε ότι παρακολουθεί την εξέλιξη των αποφοίτων και μετά τη λήξη των σπουδών τους. Αντίστοιχα όσον αφορά την «εικόνα» των αποφοίτων στην αγορά εργασίας το 100% των Ε.Ε.Σ. απάντησε ότι είναι «θετική», ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία τους το 90% κατά Μ.Ο. των αποφοίτων βρίσκει απασχόληση σχετική με το αντικείμενο των σπουδών τους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία που δόθηκαν σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των διδασκόντων. Οι απαντήσεις δεν ήταν απολύτως ορθές, αποφεύγονταν να δοθούν στοιχεία ή αν δίνονταν ήσαν ασαφή. Από τα στοιχεία όμως προκύπτει ότι στα Ι.Ι.Ε.Κ. διδάσκουν αρκετοί απόφοιτοι σχολών τουριστικών επαγγελμάτων.

Με το ερωτηματολόγιο ζητήθηκε ο αριθμός των αποφοίτων που έχουν λάβει και τη σχετική πιστοποίηση στις ειδικότητες του τουρισμού. Ο Ο.Ε.Ε.Κ. τηρεί

στοιχεία των πιστοποιηθέντων ανά ειδικότητα από το 1993 οπότε άρχισε η λειτουργία των Ι.Ε.Κ. αλλά όχι ανά Ι.Ε.Κ. (Πίνακας 5.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ Ι.Ε.Κ.

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Δημόσια	Ιδιωτικά	Άλλων φορέων	ΣΥΝΟΛΟ
1.	Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου	1236	178	69	1483
2.	Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου	58	5	27	90
3.	Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών	280	127	0	407
4.	Υπάλληλος Αεροδρομίου	36	0	0	36
5.	Επιμελητής Πτήσεων	75	11	0	86
6.	Ειδικός Ναυτιλιακής Κατεύθυνσης	453	82	106	641
7.	Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας	1795	554	71	2420
8.	Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας	89	0	0	89
9.	Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού	61	4	0	65
10.	Ειδικός Διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων	29	0	3	32
11.	Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας	0	4	1	5
12.	Στέλεχος Τουρισμού Υπαίθριων Δραστηριοτήτων	73	0	0	73
13.	Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής	187	0	0	187
14.	Συνοδός Βουνού	0	0	26	26
15.	Τουριστικός Συνοδός	10	0	0	10
16.	Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης	231	945	179	1355
17.	Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης	717	139	10	866
18.	Βοηθός Εστιάτορικής Τέχνης	22	1	0	22
19.	Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης	79	27	0	106
20.	Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη	94	20	15	129
21.	Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής	17	121	2	140
22.	Ειδικός Θαλασσοθεραπείας-SPA	0	0	18	18
23.	Ειδικός Λουτροθεραπείας-SPA	0	0	7	7
	ΣΥΝΟΛΟ	5542	2218	534	8393

ΠΗΓΗ: Ο.Ε.Ε.Κ. 2008

Επεξεργασία-απεικόνιση: Δρ. Π. Μοίρα

Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο δεν ήταν απολύτως σαφείς καθώς τα περισσότερα δήλωναν το σύνολο των αποφοίτων, άλλα δεν διέθεταν αριθμό και μόνο ορισμένα είχαν στοιχεία για τους πιστοποιηθέντες. Τα αριθμητικά δεδομένα διαφέρουν καθώς εξαρτώνται από το έτος πρώτης λειτουργίας του κάθε Ι.Ι.Ε.Κ. (π.χ. το ΙΕΚ ΞΥΝΗ), τον αριθμό των παραρτημάτων, την ειδίκευση και τον αριθμό των ειδικοτήτων που προσφέρει.

Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τα περισσότερα Ι.Ι.Ε.Κ. δήλωσαν ότι οι απόφοιτοι βρίσκουν σε σύντομο χρονικό διάστημα απασχόληση σχετική με τις σπουδές τους και μάλιστα σε χρόνο που κυμαίνεται από 2-3 μήνες, που σημαίνει ότι δεν έχουν προλάβει να πιστοποιηθούν από τον Ο.Ε.Ε.Κ. για τις γνώσεις τους. Απ' ότι φαίνεται μάλιστα συχνά η αποκατάσταση προηγείται της πιστοποίησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ο.Ε.Ε.Κ. συνολικά έχουν πιστοποιηθεί 8.393 απόφοιτοι σε 24 «τουριστικές» ειδικότητες. Από αυτούς οι 5.542 είναι απόφοιτοι Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ., 2.218 είναι απόφοιτοι ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. και οι 534 είναι απόφοιτοι Ι.Ε.Κ. άλλων φορέων του Δημοσίου (ΟΤΕΚ⁷, ΟΑΕΔ, ΟΓΕΕΚΑ).

Αρκετά Ι.Ι.Ε.Κ. δηλώνουν ότι προσφέρουν δυνατότητα συνέχισης σπουδών σε ανώτερο επίπεδο. Αυτό οφείλεται στο ότι πολλά εξ αυτών αποτελούν μέλη ομίλων που δραστηριοποιούνται σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης (ΤΕΕ, ΙΕΚ, επίπεδο Bachelor, MSc, PhD) σε συνεργασία και με ξένους φορείς.

Τα δίδακτρα στα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. είναι υψηλότερα από αυτά στα δημόσια. Στα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. τα δίδακτρα ποικίλουν (ανάλογα την τουριστική ειδικότητα) και κατά μέσον όρο ανέρχονται σε 1.900 € το εξάμηνο, ενώ στα δημόσια ανέρχονται κατά μέσο όρο στα 367 € για κάθε εξάμηνο.

5. Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα

Όσον αφορά τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. το κράτος έχει θεσπίσει αυστηρό πλαίσιο για την ίδρυση, αδειοδότηση και λειτουργία τους, ενώ ρυθμίζει με κάθε λεπτομέρεια τα σχετικά με τα προγράμματα σπουδών τους, τα προσόντα των διδασκόντων, τη διαδικασία πιστοποίησης των γνώσεων των αποφοίτων κ.λπ. Υπάρχει επίσης εποπτεία της λειτουργίας τους μέσω του Ο.Ε.Ε.Κ.

Η αγορά φαίνεται να λειτουργεί ρυθμιστικά στις προσφερόμενες ειδικότητες καθώς κάθε χρόνο αρκετές παύουν να λειτουργούν. Φαίνεται μάλιστα ότι ο αριθμός έχει περιορισθεί σημαντικά από το 1993 οπότε και δόθηκαν οι πρώτες άδειες λειτουργίας και να υπάρχει ανακατανομή ειδικοτήτων μεταξύ Δημοσίων και Ιδιωτικών Ι.Ε.Κ.

Οι ειδικότητες που φαίνεται να έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση είναι αυτές των επισιτιστικών, όπου ο ιδιωτικός τομέας υπερτερεί σε εγκαταστάσεις και υποδομές.

Οι γνώσεις των αποφοίτων των Ι.Ε.Κ. – δημόσιων και ιδιωτικών- πιστοποιούνται μέσω Δημοσίου φορέα-του Ο.Ε.Ε.Κ. Η λήψη της πιστοποίησης κατοχυρώνει δικαιώματα των αποφοίτων όσον αφορά το διορισμό τους στο Δημόσιο εφόσον ο ιδιωτικός τομέας δεν φαίνεται να θεωρεί την πιστοποίηση απαραίτητη προϋπόθεση πρόσληψης καθώς δεν έχουν ρυθμισθεί ή κατοχυρωθεί – πλην ορισμένων- επαγγελματικά δικαιώματα στο χώρο του τουρισμού.

⁷ Στις ειδικότητες «Ειδικός θαλασσοθεραπείας SPA», «Ειδικός λουτροθεραπείας-SPA» και «Συνοδός Βουνού» που άρχισαν να λειτουργούν από το 2005 (ΦΕΚ 1485/Β/2005) μόνο από σχολές του ΟΤΕΚ υπάρχουν μόνο 18, 7 και 26 πιστοποιηθέντες αντίστοιχα.

Διαπιστώνεται επίσης ότι τα Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. παρακολουθούν και προσαρμόζουν τα προγράμματά τους στις απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς με αποτέλεσμα να έχουν σημαντική διείσδυση σ' αυτή. Έτσι παρατηρείται μεγάλη και ταχεία απορρόφηση των αποφοίτων –ειδικά σε ορισμένες ειδικότητες (π.χ. μαγειρικής) και μάλιστα σε θέσεις σχετικές με τις σπουδές.

6. Επίλογος

Η ιδιωτική εκπαίδευση στο πεδίο του τουρισμού στο μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο των Ι.Ε.Κ. λειτουργεί με σαφές και καθορισμένο θεσμικό επίπεδο. Η ελληνική πολιτεία αντιμετωπίζει θεσμικά με τον ίδιο τρόπο την ιδιωτική μεταδευτεροβάθμια τουριστική κατάρτιση με εκείνο της δημόσιας τουριστικής κατάρτισης. Η επαγγελματική τουριστική κατάρτιση που παρέχεται από τον ιδιωτικό τομέα έχει απήχηση στην τουριστική αγορά εργασίας με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να υπάρχει. Φαίνεται ότι ο επαγγελματικός τουριστικός χώρος εμπιστεύεται την επαγγελματική κατάρτιση που παρέχεται από τα Ι.Ι.Ε.Κ. ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη πιστοποίησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Baum, T. (1993) "Human resource concerns in European tourism: strategic response and the EC", *International Journal of Hospitality Management*, 12(1), pp. 77-88.
2. Christou, E.S. (1999) "Hospitality management education in Greece: An Exploratory Study", *Tourism Management*, 20, pp. 683-691.
3. Goldsmith, A. & Smirli, E. (1995) "Hospitality education in Greece: the supply of training on Rhodes", *Tourism Management*, 16(8), pp. 619-626.
4. Leslie, D. (1993). Higher education for hospitality and tourism: A European dimension. *International Journal for Hospitality Management* 12(1), 101-107.
5. Moira, P. – Anastasiou, S. (2006). «The viable tourism growth in Greece through multi-leveled and wide spectrum of tourism education and training », Technological Educational Institute of Epirus School of Management and Economics, Department of Accounting, Department of Finance and Auditing, Journal «Review of Economic Sciences», 3rd International Conference «Education and Economic Development». Preveza, Greece, 26-27 May 2006, Conference Papers, pp. 441-453 (In Greek).
6. Moira, P. – Mylonopoulos, D. – Anastasiou, S. (2004). «Producing Graduates for the Tourism Industry in Greece: A Case Study», *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, Vol. 3, No. 2, p.p. 55-60.
7. Prais, S.J., Jarvis, V., & Wagner, K. (1989) "Productivity and vocational skills in services in Britain and Germany: hotels", *National Institute Economic Review*, 130, pp. 52-74.
8. World Economic Forum (2008). *Travel & Tourism Competitiveness Report 2008. Balancing Economic Development and Environmental Sustainability*.

- Blanke Jennifer & Felton Julia (eds). Geneva: World Economic Forum. Retrieved July 16, 2008, from http://www.weforum.org/pdf/Global_Competitiveness_Reports/TTReport/Tfullreport.pdf
9. WTTC (2006). *Greece: The impact of travel & tourism on jobs and the economy*. (in Greek)
 10. Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαρθρωτικά Ταμεία, Στόχος 1, Υπέρ του Εμπορίου και του Τουρισμού στο http://europa.eu.int/comm/regional_policy/objective1/index_en.htm
 11. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). Ελλάδα – Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007-13: Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα, MEMO/07/501, Βρυξέλλες, 26 Νοεμβρίου 2007
 12. Μοίρα, Π. (2007). «Η πολυσχιδής πραγματικότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα», εισήγηση στα πρακτικά του 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Forum Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, Αθήνα, 1-2 Μαρτίου 2007.
 13. Μυλωνόπουλος, Δ.- Μέντης Γ. -Μοίρα Π. (2003). *Εργασιακές σχέσεις στις τουριστικές επιχειρήσεις. Νομική Προσέγγιση*, εκδ. Προπομπός.
 14. Σ.Ε.Τ.Ε. (2003). *Τουρισμός και Απασχόληση*, Αθήνα.
 15. Σ.Ε.Τ.Ε. (2005). *Η πρόκληση της ανταγωνιστικότητας και η ανάγκη επανατοποθέτησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος*. Αθήνα.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. Ν. 2009/1992 «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 18/Α).
2. Ν. 3105/2003 (ΦΕΚ 29/Α) «Τουριστική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις»
3. Ν. 3270/2004 (ΦΕΚ 187/Α) «Αρμοδιότητες του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και θέματα τουρισμού».
4. Ν. 3279/2004 (ΦΕΚ 205/Α) «Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης και ρύθμιση λοιπών θεμάτων του Υπουργείου Ανάπτυξης»
5. Π.Δ. 50/2001, ΦΕΚ 39/Α/5-3-200 «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα»
6. ΠΔ 205/2007 «Συγχώνευση Υπουργείων» (ΦΕΚ 231/Α)
7. ΥΑ 22-//1996 «Τροποποίηση της απόφασης Υπουργού Εθνικής παιδείας και Θρησκευμάτων. Ζ/3378/1993 "Προϋποθέσεις, όροι και διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου ή Ιδιώτες"(ΦΕΚ Β' 722/1996),
8. ΥΑ 7722/2006 απόφαση Υπ. ΕΘ.Π.Θ. και Τουρ. Ανάπτυξης «έγκριση προγραμμάτων σπουδών των νέων ειδικοτήτων των ΙΕΚ Ιαματικού Τουρισμού, Ορεινού Τουρισμού και ΙΕΚ Θαλασσοθεραπείας του ΟΤΕΚ» (ΦΕΚ 1485/Β/2005).
9. ΥΑ 7723/2006 απόφαση Υπ. Οικονομίας –Οικονομικών και Τουριστικής Ανάπτυξης «ίδρυση ΙΕΚ ειδικοτήτων «Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης», «Ειδικός Θαλασσοθεραπείας SPA», «Ειδικός Λουτροθεραπείας», «Συνοδός Βουνού», ΦΕΚ 1485/Β)

Προφίλ του Οργανισμού

Ο ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. (Δράσεις για την Ανάπτυξη του Τουρισμού και της Τουριστικής Εκπαίδευσης) είναι ένας **μη κερδοσκοπικός οργανισμός** με έδρα την Αθήνα. Δημιουργήθηκε από στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων και καθηγητές της τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης με τους παρακάτω αναφερόμενους σκοπούς:

- Ανάληψη δραστηριοτήτων με στόχο τη βελτίωση της τουριστικής και ξενοδοχειακής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα στην Ελλάδα.
- Ανάληψη δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα.
- Ανάληψη δραστηριοτήτων με στόχο την εφαρμογή επιστημονικής διοίκησης στις ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις.
- Διενέργεια ερευνών, μελετών και δημοσιεύσεων για την επιστημονική προσέγγιση του ξενοδοχειακού και του τουριστικού προϊόντος.
- Έκδοση περιοδικών και βιβλίων που αφορούν την επιστημονική ανάλυση του τουριστικού φαινομένου και των λειτουργιών των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Οργάνωση μεταπτυχιακών προγραμμάτων στον τουρισμό σε συνεργασία με ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού.
- Γνωμοδότηση επί θεμάτων τουρισμού, επιχειρήσεων τουρισμού, ξενοδοχειακής και τουριστικής εκπαίδευσης.

ΜΕΛΗ

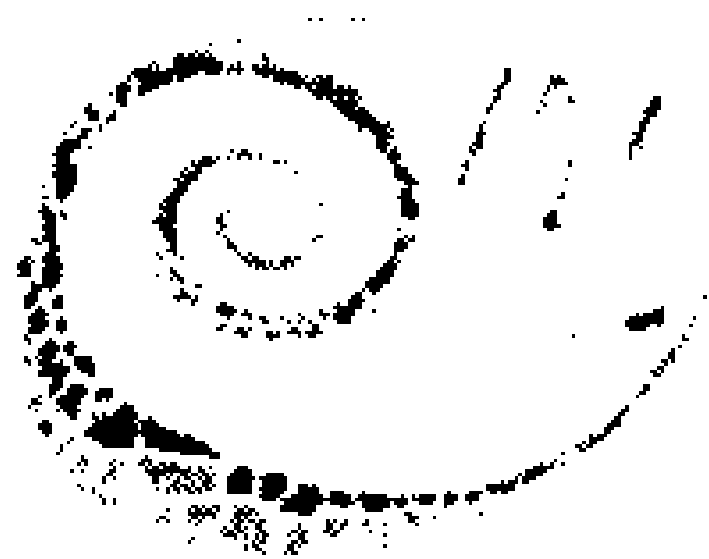
Το ΔΡΑΤΤΕ σήμερα αριθμεί περί τα 1.200 μέλη.

Τα **τακτικά μέλη** του ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. είναι απόφοιτοι τουριστικών σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ταυτόχρονα στελέχη της τουριστικής βιομηχανίας ή εκπαιδευτικοί της τουριστικής εκπαίδευσης ή το κύριο επάγγελμά τους συνδέεται άμεσα με τον τουριστικό κλάδο. Ως συνδρομητές εγγράφονται επίσης **τουριστικοί οργανισμοί και τουριστικές επιχειρήσεις**.

Ως **δόκιμα μέλη** εγγράφονται μετα-λυκειακοί σπουδαστές τουριστικής εκπαίδευσης. Τα δόκιμα μέλη καταβάλουν **συμβολική συνδρομή**, δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, αλλά έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται και να εξυπηρετούνται από τις δράσεις του οργανισμού.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΤΤΕ

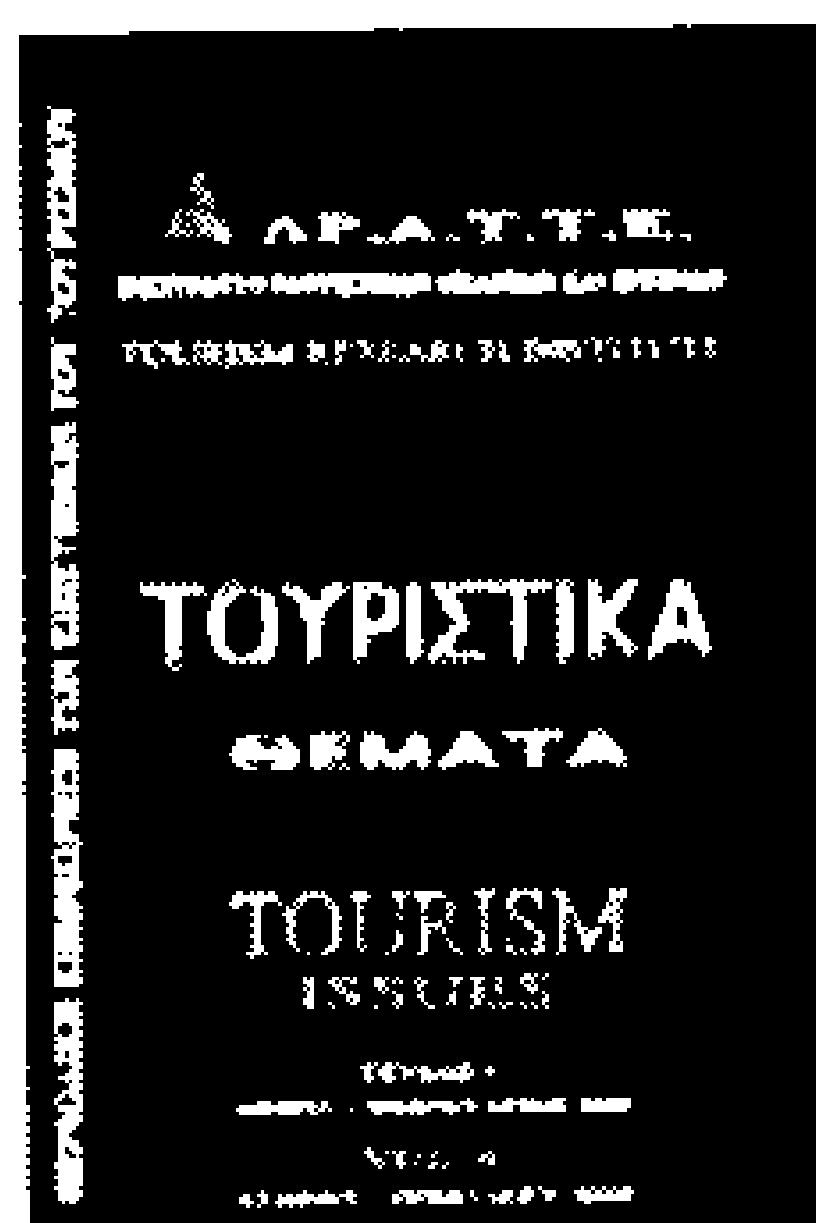
Στα πλαίσια του ΔΡΑΤΤΕ λειτουργούν δύο Ινστιτούτα:

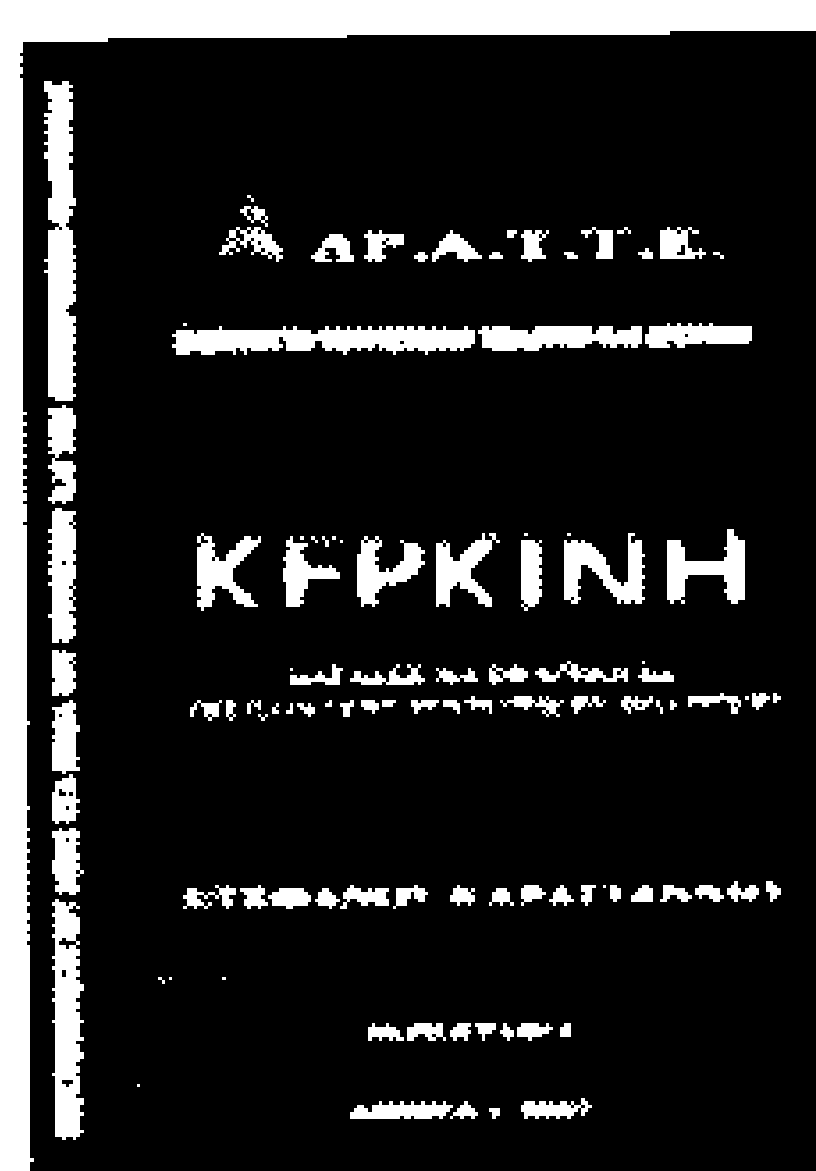
Το Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών (Ι.Τ.Μ.Ε.) ή Tourism Research Institute (T.R.I.), που ιδρύθηκε με προορισμό να υπηρετήσει τους επιστημονικούς σκοπούς του οργανισμού και έχει ακαδημαϊκό προσανατολισμό.

Το Ινστιτούτο επιλαμβάνεται σε διαδικασίες παραγωγής και διάδοσης γνώσης με:

- Εκπαιδευτικές διαδικασίες
- Εκδόσεις επιστημονικών περιοδικών
- Εκδόσεις επιστημονικών εργασιών, μελετών και ερευνών
- Διοργάνωση διεθνών ακαδημαϊκών συνεδρίων

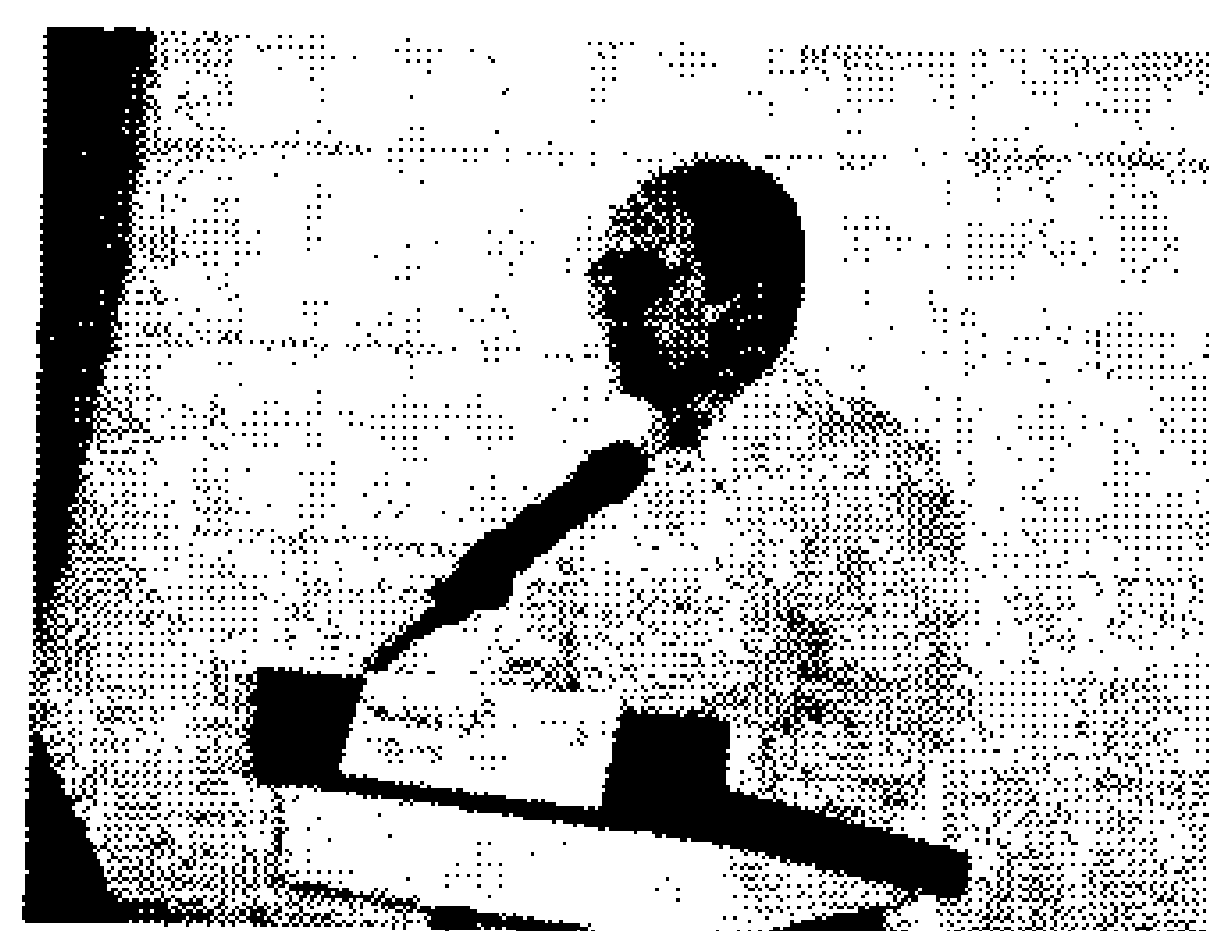
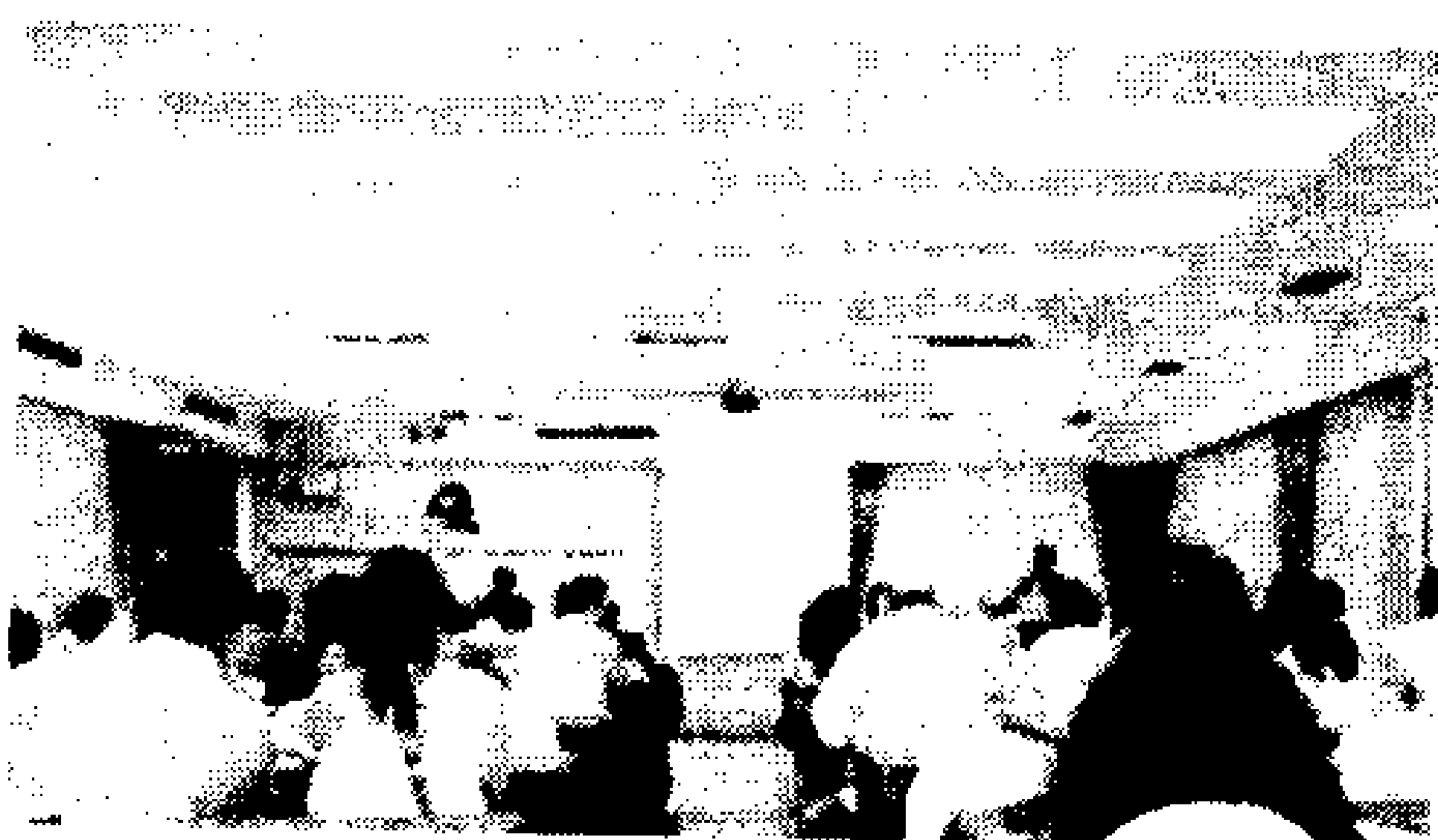
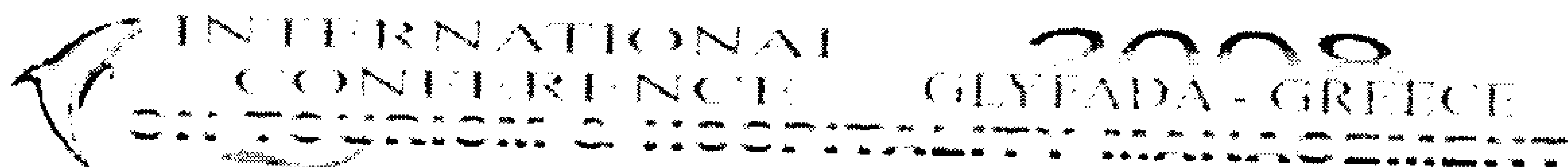
Το T.R.I. εκδίδει το διεθνές τριμηνιαίο επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Τουριστικά Θέματα» ή «Tourism Issues» όπου δημοσιεύονται πρωτότυπα άρθρα και πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες. Τα άρθρα και οι μελέτες δεν πρέπει να έχουν δημοσιευτεί ποτέ ξανά. Οι εργασίες μπορούν να είναι γραμμένες στην Ελληνική, Αγγλική, Γαλλική ή Γερμανική γλώσσα και κρίνονται από τριμελή επιστημονική επιτροπή, τα μέλη της οποίας καλύπτουν συναφές γνωστικό πεδίο με το αντικείμενο της εργασίας.

Επίσης, το Ινστιτούτο έχει εκδώσει επιστημονικές έρευνες που πραγματεύονται θέματα του κλάδου

Το T.R.I. διοργανώνει, Διεθνή Ακαδημαϊκά Συνέδρια, όπως το 1^ο Διεθνές Συνέδριο «Tourism & Hospitality Management» που πραγματοποιήθηκε με επιτυχία, από τις 13 -15 Ιουνίου 2008, στο ξενοδοχείο Emmantina στη Γλυφάδα, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, έλαβαν μέρος σημαντικοί ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό οι οποίοι ανέπτυξαν,

καίρια και επίκαιρα ζητήματα της τουριστικής βιομηχανίας και ξενοδοχειακής διοίκησης.

Το 2ο Παγκόσμιο Συνέδριο για τη Διοίκηση Τουρισμού και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας έχει προγραμματιστεί για τον Μάιο 2010 και θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα σε συνεργασία με τον Ο.Τ.Ε.Κ.

Στα πλαίσια του ΔΡΑΤΤΕ λειτουργεί επίσης το **Ινστιτούτο Αξιολόγησης Ποιότητας Τουριστικών Δραστηριοτήτων (Ι.Α.Π.Τ.Δ.)** με προσανατολισμό στην αγορά και έχει ως αντικείμενα:

- Την διοργάνωση συνεδρίων σε όλη την τουριστική Ελλάδα, με στόχο την αναβάθμιση των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών
- Τον σχεδιασμό Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας
- Την λειτουργία γραφείου διασύνδεσης των ενδιαφερομένων για εργασία μελών του ΔΡΑΤΤΕ με τις επιχειρήσεις του κλάδου.

Στα πλαίσια του Ι.Α.Π.Τ.Δ. λειτουργεί το **Service Quality Club**, που στοχεύει στην αναβάθμιση της ποιότητας του προϊόντος των επιχειρήσεων εστίασης που καλύπτουν τις σχετικές ανάγκες των τουριστών, δίνοντας έμφαση:

- ✓ στη συνεχή επιμόρφωση των επαγγελματιών
- ✓ στην συμβουλευτική υποστήριξη των συναφών Επιχειρήσεων
- ✓ στην διοργάνωση ημερίδων , εκδηλώσεων , διαγωνισμών και επιδείξεων επαγγελματικών πρακτικών .
- ✓ στη διαχείριση κινητικότητας των επαγγελματιών του κλάδου .

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. αναπτύσσει πλήθος δραστηριοτήτων για την επίτευξη των σκοπών του. Αναλυτικότερα:

- Λειτουργεί **γραφείο διασύνδεσης** εργοδοτών και υπαλλήλων τουρισμού
- Λειτουργεί **βιβλιοθήκη** τουριστικών βιβλίων και περιοδικών, στην έδρα του Οργανισμού
- Υλοποιεί προγράμματα **εκπαίδευσης** των μελών του σε θέματα **λογισμικού τουριστικών επιχειρήσεων** και σε θέματα **καριέρας**
- Διαθέτει ειδικευμένους συμβούλους σε θέματα **μεταπτυχιακών τουριστικών σπουδών**
- Καλύπτει την **εκπαίδευση στις θέσεις εργασίας** απασχολούμενων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.
- Οργανώνει και υλοποιεί, αποστολές **συμβουλευτικών ομάδων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων**, με στόχο την άμεση βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος, των μεθόδων λειτουργίας των τμημάτων, τη μείωση του κόστους και τον προσανατολισμό των πωλήσεων.
- Αναλαμβάνει διενέργεια **ερευνών και μελετών** αναφορικά με την ανάπτυξη τουριστικών επιχειρήσεων ή τουριστικών περιοχών.
- Λειτουργεί **επιστημονικές ομάδες** οι οποίες ερευνούν την ισχύουσα κατάσταση σε σχέση με την τουριστική εκπαίδευση και την τουριστική πολιτική και συντάσσουν προτάσεις προς τους αρμόδιους φορείς.
- Διοργανώνει συνέδρια και ημερίδες με στόχο την ενημέρωση της αγοράς για τις εξελίξεις στις επιστήμες και στην τεχνολογία του σήμερα
- Διοργανώνει ακαδημαϊκά διεθνή συνέδρια
- Εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό «Τουριστικά Θέματα»
- **Λειτουργεί καθημερινά γραφείο ενημέρωσης και υποστήριξης** στην Αθήνα, στην οδό Ζωοδόχου Πηγής 2, ώρες 18:00 έως 20:00.

Το ΙΑΠΤΔ οργανώνει κάθε έτος το θεσμοθετημένο Συνέδριο Ξενοδοχειακής Διοίκησης. Το 2008, στις 22 και 23 Μαρτίου, διοργανώθηκε το **5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχειακής Διοίκησης** με θέμα: "F&B " στο ξενοδοχείο LEDRA MARRIOTT στην Αθήνα.

Το 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχειακής Διοίκησης θα πραγματοποιηθεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, στις 7 και 8 Μαρτίου 2009, στο ξενοδοχείο Athens Ledra Marriot, με θέμα «Η Δυναμική της θέσης του Γενικού Διευθυντή Ξενοδοχείων στο Τουριστικό Γίγνεσθαι της Ελλάδας»

ΣΥΝΕΔΡΙΑ – ΗΜΕΡΙΔΕΣ

Συνολικά, ο ΔΡΑΤΤΕ έχει διοργανώσει με απόλυτη επιτυχία τις παρακάτω ημερίδες και συνέδρια, που προβλήθηκαν εκτενώς από τον τουριστικό τύπο:

- 30 Μαρτίου 2003 σε αίθουσα της έκθεσης «Τουριστικό Πανόραμα». Θέμα «**Η ανταπόκριση των προγραμμάτων σπουδών των Τουριστικών Τμημάτων ΤΕΙ στις ανάγκες της τουριστικής αγοράς**».
- 8 Απριλίου 2003, στο Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο Άμφισσας. Θέμα «**Ανώτατες Προπτυχιακές Τουριστικές Σπουδές - Ευκαιρίες Καριέρας στον Κλάδο του Τουρισμού**».
- 13 Απριλίου 2003. Αθήνα, Θεμιστοκλέους 5, στο Πνευματικό Κέντρο Κυθηρίων. Θέμα «**Ανάπτυξη Τουριστικών Προορισμών – Η περίπτωση των Κυθήρων**».
- 1 και 2 Δεκεμβρίου 2003 στο ξενοδοχείο PARK στην Αθήνα, 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχίας Θέμα: «**Η Διοίκηση του ξενοδοχείου ως μοχλός μεγιστοποίησης του κέρδους**».
- 23 Φεβρουαρίου 2004 στο Ξενοδοχείο «Πέλαγος» στη Χαλκίδα, ημερίδα για τον τουρισμό στην Εύβοια με θέμα «**Ανάπτυξη των Επιχειρήσεων Φιλοξενίας**».
- 17 Μαΐου 2004 στη Σίφνο ημερίδα με θέμα «**Η σημασία της Ποιότητας για την Οικονομική Αποδοτικότητα των Τουριστικών Επιχειρήσεων**» σε συνεργασία με τη Δ.Ε.Τ.Α.Σ. (Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Σίφνου).

- 22 Μαΐου 2004 σ την Παραλία Κατερίνης στο Ξενοδοχείο Mediterranean Resort ημερίδα με θέμα «**Μέθοδοι Ανάπτυξης Επιχειρήσεων Φιλοξενίας**» σε συνεργασία με την Ένωση Ξενοδόχων Παραλίας Κατερίνης.
- 5 και 6 Φεβρουαρίου 2005 στο ξενοδοχείο LEDRA MARRIOTT στην Αθήνα, **2° Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχίας** με θέμα: «**Θεωρία και Πράξη στη Σύγχρονη Διοικητική των Ξενοδοχειακών Λειτουργιών**».
- 19 και 20 Μαρτίου 2006 στο ξενοδοχείο LEDRA MARRIOTT στην Αθήνα, το **3° Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχίας** με θέμα: «**Η δυναμική της διαχείρισης των ξενοδοχειακών λειτουργιών στην αποτελεσματική διοίκηση των ξενοδοχειακών μονάδων**».
- 4 Ιουνίου 2006 στη Σίφνο, σεμιναριακή διημερίδα με θέμα «**Μέθοδοι Διαχείρισης Επιχειρήσεων Φιλοξενίας**» σε συνεργασία με τη Δ.Ε.Τ.Α.Σ. (Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Σίφνου).
- 17 και 18 Μαρτίου 2007 στο ξενοδοχείο LEDRA MARRIOTT στην Αθήνα, το **4° Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχίας** με θέμα: "**Μεγιστοποίηση των Ξενοδοχειακών Πωλήσεων**".
- 12 Μαΐου 2007 στη Λέρο, ημερίδα με θέμα "**Η Σημασία της Τουριστικής Εκπαίδευσης στο Προϊόν των Επιχειρήσεων Φιλοξενίας**" σε συνεργασία με το Δήμο Λέρου.
- 22 και 23 Μαρτίου 2008 στο ξενοδοχείο LEDRA MARRIOTT στην Αθήνα, το **5° Πανελλήνιο Συνέδριο Ξενοδοχίας** με θέμα: "F&B".
- 13, 14 και 15 Ιουνίου 2008, το διεθνές ακαδημαϊκό συνέδριο "1st International Conference on Tourism and Hospitality Management" στο ξενοδοχείο Εμμαντίνα στη Γλυφάδα Αττικής

Επιπλέον, το ΔΡΑΤΤΕ συμμετείχε με εισηγήσεις εκπροσώπων του σε συνέδρια και ημερίδες, ενώ δημοσίευσε πλήθος άρθρων σε περιοδικά του κλάδου.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μπορεί κανείς να επισκεφτεί το ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. στην διεύθυνση **Ζωοδόχου Πηγής 2, Αθήνα 10681** ή να τηλεφωνήσει στον αριθμό **210 3806877** από Δευτέρα έως και Παρασκευή, ώρες 18:00 έως 20:00. Επίσης κάποιος μπορεί να επικοινωνήσει με φαξ στο **210 3806302** ή να επισκεφθεί τις ιστοσελίδες μας στη διεύθυνση **www.dratte.gr** και να αποστείλει e-mail στη διεύθυνση **info@dratte.gr**

ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. PROFILE

ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. (Action for the Development of Tourism and Tourist Education) is a **non-profit Association** situated in Athens. Executives of tourist enterprises and professors of third degree tourist education created it with a view to:

- ensure the permanent contact of education with the job market
- support with scientific information and modern know-how the tourist enterprises
- assemble and give intensity in the voice of specialists in tourism
- support the planning of realistic tourist policy
- propose and apply solutions in the problems of the sector.

ACTIVITIES

The ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. develops a variety of activities for the achievement of its aims. More analytically:

- Functions **office of interconnection** of employers and employees of tourism
- Mainains **library** of tourist books, magazines, research and studies in the establishment of the Association
- It materialises programs of **education** of its members on issues of **software for tourist enterprises** and on career issues
- It allocates specialised advisers on **postgraduate tourist** studies issues
- It activates a **Pan-Hellenic** network of advisers as for the principals of **Model EN ISO 9001: 2000** with specialisation exclusively in the hotel units, educated from TÜV Süddeutschland
- It covers the **education at work** for occupied in the hotel enterprises, with covering of expenses from the program LAEK.
- It organises and materialises, missions of **advisory teams of hotel enterprises**, aiming at the direct improvement of quality of product, the methods of operation of departments, the reduction of cost and the orientation of sales.
- It undertakes the implementation of **researches** and **studies** in regard to the development of tourist enterprises or tourist regions.
- It supports the tourist enterprises on issues of **modern technology**, as the **computerization** and the **projection and promotion** via Internet.
- It functions **scientific teams** that examine the present conditions concerning the tourist education and the tourist policy and construct proposals to the responsible institutions.
- It functions daily office of information and support in the address **Zoodohou Pigis 2 in Athens** hours 18:00 until 20:00.

CONGRESSES

The association, apart from activities for education, social events and communication of its members (as the New Year party), during the years 2003 and 2004 organised with absolute success the following meetings and congresses, that were supported extensively by the tourist press:

- ◇ 30 March 2003 in a room of the exhibition "Tourist Panorama" with subject **"the correspondence of studies in the Tourist Departments of TEI (POLYTECHNIC COLLEGES) to the needs of the tourist market"**
- ◇ 8 April 2003, in the Technical Vocational School of Amfissa on the subject **Undergraduate Studies in Tourism-Career Opportunities in the Tourism Sector**
- ◇ 13 April 2003. Athens, Themistokleous 5, Academic centre on the subject **"Development of Tourist Destinations - the case of Kythira"**
- ◇ 1 and 2 December 2003 in Park hotel in Athens, **1st Pan-Hellenic Hotel Congress** on the subject: **"The Administration of hotel as lever of profit maximization"**.
- ◇ 23 February 2004 in the Hotel "Thalassa " in Chalcis, meeting for tourism in Evia on the subject **"Development Hospitality Enterprises"**
- ◇ 8 May 2004 in Siphnos meeting on the subject **"the importance of Quality for the Economic Efficiency of Tourist Enterprises "** in collaboration with the D.E.T.A.S. (Municipal Enterprise of Tourist Development of Siphnos)
- ◇ 22 May 2004 at the **Beach of Katerini** in the Hotel Mediterranean Resort meeting on the subject **"Methods of Developing Hospitality Enterprises"** in collaboration with the Union of Hoteliers of Katerini Beach
- ◇ 5 and 6 February 2005 in LEDRA MARRIOTT hotel in Athens, **2nd Pan-Hellenic Hotel Congress** on the subject: **"Theory and Practice in Modern Administrative of Hotel Operations "**.
- ◇ 21 and 22 March 2006 in LEDRA MARRIOTT hotel in Athens, **3th Pan-Hellenic Hotel Congress** on the subject: **"Hotel Business "**.
- ◇ 4 June 2006 in Siphnos seminar on the subject **"Hospitality Management "** in collaboration with the D.E.T.A.S. (Municipal Enterprise of Tourist Development of Siphnos)
- ◇ 17 and 18 March 2007 in LEDRA MARRIOTT hotel in Athens, **4th Pan-Hellenic Hotel Congress** on the subject: **"Maximizing Hotel Sales"**.
- ◇ 12 May 2007 at Leros island meeting on the subject **"Tourism Education and Hospitality Quality"** in collaboration with the Municipality of Leros.

Moreover, DRATTE participated with its proposals to congresses and meetings through representatives, while it published a plethora of articles in periodicals of the sector.

ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. INSTITUTES

Tourism Studies and Research Institute

Within the scope of the union there is an Institute relevant to Tourism Studies and Research (T.S.R.I.), which is created to serve the scientific purposes of the union. The institute makes surveys and researches, actions of training in tourism and tourism enterprises by itself, as well as in collaboration with foundations, unions and enterprises in Greece or abroad. I.T.M.E. also organizes scientific meetings and conferences. I.T.M.E. is responsible for facts of scholarships for all levels of education. The scholar choice criteria are set by command of the Board of Directors of DR.A.T.T.E.

Quality Evaluation Institute

Within the scope of the union there is the Quality Evaluation Institute (Q.E.I) which researches Quality Managing Methods for tourism enterprises. Q.E.I has formed an original system of hotel product quality management, according to the principles of I.S.O. Q.E.I activates executive advisors for the performance of this system

MEMBERS - COLLABORATIONS

DR.A.T.T.E **full members** are graduates of the Faculty of Tourism and executives in the tourism industry or tutors of tourist education or their main occupation relates directly with the tourist sector. Subscribers can be also **Tourist organisations** and **tourist enterprises**.

As **able members** can register students of tourist education. They pay **token subscription**, and they do not have right of vote, but they have the right to receive information and support in the frame of the association's activities.

DRATTE disposes **1.100 members**. Among them are **the most successful professionals** in the field and **tourist enterprises** from all Greece. In the arms of the association also act the most important Greek **specialised scientists** of the sector, as enough important scientists from abroad.

The activities and proposals of DRATTE supports the Ministry of Tourist Development, while the association collaborates with the Pan-Hellenic Federation of Hotel Directors, with the Union of Hotel Directors of Attica, with the Pan-Cretan association of Hotel Directors, with the Union of Beach Hotels, with the Union of Barmen of Greece, while its member is the Municipal Enterprise of Tourist Development of Siphnos. The Association collaborates individually with several tourist institutions and Municipalities of the country, while it maintains excellent and close relations with the tourist press. Also it collaborates closely with the international environmental organisation AWISH and its Greek department AWISH-HELLAS.

COMMUNICATION

Anyone can visit the DR.A.T.T.E. in the address 2 Zoodohou Pigis str. in Athens (Postal Code 0678) or can call at the +30210 3806877 from Monday up to Friday, hours 18:00 until 20:00. Additionally, someone can communicate via fax in the +30210 3806302 or visit our web pages in the address www.dratte.gr or can send e-mail in the address info@dratte.gr

*Τα Τουριστικά Θέματα εκδίδονται με την
υποστήριξη του Θμίλου Airotel*

AIROTEL

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ